

tata resurgendi exempla capiamus, ipse hic mundus amissa receptaque decoris sui specie et occidit, et resurgit. Documentum nimirum futuræ resurrectionis accipimus, cum commendata sulcis frumenta in stipulam suam redeunt, et renovatis frondibus spoliata gelu nemora revirescunt. Cuncta etiam, quæ terra producit aut semine aut radice multiplicata redduntur. Quæ autem duritia cordis est non credere reformari hominem, cum omnia, quæ facta sunt, reparentur. *Vitam æternam*, quod sequitur absque ulla dubitatione nos consecuturos credamus, si hæc, quæ tibi hactenus exposui, firmiter teneamus ac bonis operibus fideliter conservemus. Quoniam, sicut nosti, fides sine operibus mortua est. Hoc omnibus patet.

Hoc est symbolum, frater mi, quod tibi exponere postulasti, cujus signaculo, sicut dictum est, in primordio fideles ab infidelibus secernuntur. Hoc est symbolum, cujus veritas unumquemque credentem efficit Christianum. Hoc est symbolum, quod et viventes sanctificat, et mortuos reducit ad vitam, ad quam ille nos dignetur perducere, qui trinus et unus vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

440 CAPUT XII.

INCIPIIT DE DOMINICA ORATIONE.

Inter. Exposita tibi fide prout potui, nunc peto ut dicas mihi, si scis Orationem Dominicam, quam Dominus noster Jesus Christus discipulos suos orare docuit. *Resp.* Scio.

Inter. Peto humiliter ut mihi illam dicas. *Resp.* Prout eodem Domino miserante valeo, qui illam docuit, faciam. *Pater noster, qui es in cælis*, et rel.

Inter. In eadem oratione quot petitiones inveniantur? *Resp.* Septem. *Inter.* Quæ est prima? *Resp.* Sanctificetur nomen tuum.

Inter. Hoc quod in capite dixisti: *Pater noster, qui es in cælis*, quomodo intelligitur? *Resp.* Ibi enim invocatio dignitatis est, dum Patrem nos habere profitemur Deum, quia omnes nos fratres sumus, et Deum Patrem habemus in cælis.

Inter. In prima petitione, quam superius dixisti,

quid intelligendum est? *Resp.* A Christo enim Christianus derivatur, et ideo dum Christiani vocamur, Christi nomen tenemus, et supplicamus, ut opera Christi facere valeamus, et nomen suum per bona opera nostra in nobis sanctificetur.

Inter. Quæ est secunda petitio? *Resp.* *Adveniat regnum tuum.* *Inter.* Quid ibi intelligendum est? *Resp.* Oramus enim, ut Christus regnet in nobis, et non diabolus; et Ecclesia Christi semper crescat, in qua regnat Deus; et dies iudicii adveniat, quia tunc diabolus in mundo regnare desistet, et Christus cum sanctis suis regnabit in æternum.

Inter. Quæ est tertia? *Resp.* *Fiat voluntas tua, sicut in cælo et in terra.* *Inter.* Quomodo est intelligenda? *Resp.* Sicut angeli in cælo tuæ voluntati obediunt, ita et justi in terra faciant. Et sicut in sanctis, ita et in peccatoribus tua voluntas impleatur.

Inter. Quæ est quarta? *Resp.* *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* *Inter.* Quid in ea intelligitur? *Resp.* Hoc loco panis pro omnibus cibis accipitur, de quibus quotidie vivere debemus. Precamur etiam pro assumptione corporis Christi. Petimus denique, ut nobis seipsum tribuat, qui est panis vivus.

Inter. Quæ est quinta? *Resp.* *Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.* *Inter.* Quid in illa sentiendum est? *Resp.* Precamur enim, ut sic dimittat nobis peccata nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.

Inter. Quæ est sexta? *Resp.* *Et ne nos inducas in tentationem.* *Inter.* Quomodo hæc intelligitur? *Resp.* Non petimus ut non tentemur, quia qui non est tentatus, non est probatus. Sed precamur ut ne nos inducat in tentationem, quam sufferre non possumus.

Inter. Quæ est septima? *Resp.* *Sed libera nos a malo.* *Inter.* Quomodo est intelligenda? *Resp.* Id est, a diabolo, a peccato et ab omni malo tentamento.

Inter. *Amen*, quod in fine est, quomodo intelligitur, vel cujus lingua dicitur? *Resp.* *Amen* Hebraice dicitur, quod Latine vere et fideliter interpretatur.

PROPOSITIONES ALCUINI

DOCTORIS CAROLI MAGNI IMPERATORIS

AD ACUENDOS JUVENES *

MONITUM PRÆVIUM.

Propositiones sequentes maximam partem editæ exstant inter Opera Ven. Bedæ, tom. I editionis Basileensis anni 1563, pag. 135 seq. (*Patrologiæ* tomo XC, col. 667). Illud tamen opusculum cum pluribus aliis ejusdem tomi, Bedæ suppositum esse censent eruditi, quod illius nullam mentionem fecerit in catalogo suorum Operum, quem ipsemet confecit.

Exstat vero sub nomine Alcuini in pervetusto codice ms. monasterii Augiæ Divitis, unde descriptum ad nos pervenit. De eodem fortassis intelligendus

D Alcuinus, dum ad Carolum Magnum in epistola 101 ita scribit: « Misi excellentiæ vestræ quasdam species dictionum exemplis et versibus venerandi Patris confirmatas, et aliquas figuras arithmeticæ subtilitatis, lætitiæ causa » etc. En rationem quæ nos induxit ut scripto huic inter dubia Alcuini locum daremus. Contulimus vero illud cum editione præfata Ven. Bedæ et aliquibus locis menda librarii emendavimus. Modicæ, fateor, utilitatis habent propositiones isthæc, et ex arithmetica hodie culta multo facilius et clarius resolvi possent; erunt tamen for-

* Iste est titulus in cod. ms. Augiæ Divitis.

tassis qui, ad quasvis antiquitatis reliquias attenti, A his quoque pretium statuunt, et inde nonnulla quæ ad calculum, mensuras ac pondera veterum cognoscenda conferunt, eruere possint. Nonnulla quæ in ms. deficiebant, supplevimus ex Ven. Beda sub his [ ] signis.

441 I.

PROPOSITIO DE LIMACE.

Limax fuit ab hierundine [*Ms.*, harundine] invitatus ad prandium infra leucam unam. In die autem non potuit plus quam unam unciam pedis ambulare. Dicat, qui velit, in quot [annis vel] diebus ad idem prandium ipse limax perambulabat?

Sequitur solutio de limace.

In leuca una sunt mille quingenti passus; VII D pedes, x̄c uncia. Quot uncia, tot dies fuerunt, qui faciunt annos CCXLVI, et dies CCX.

II.

A PROPOSITIO DE VIRO AMBULANTE IN VIA.

Quidam vir ambulans per viam vidit sibi alios homines obviantes, et dixit eis: Volebam, ut fuissetis [*Bed.*, utinam fuissetis] alii tantum, quanti estis; et medietas medietatis; et hujus numeri medietas [et rursus de medietate medietas]; tunc una mecum c fuissetis. Dicat, qui velit, quanti fuerunt, qui in primis ab illo visi sunt?

Solutio de eadem propositione.

Qui imprimis ab illo visi sunt, fuerunt xxxvi. Alii tantum LXXII. Medietas medietatis xviii. Et hujus numeri medietas sunt viii. Dic ergo sic: LXXII et xviii fiunt xc. Adde viii, fiunt xcvi. Adde loquentem, et habebis c.

III.

B PROPOSITIO DE DUOBUS PROFICISCENTIBUS.

Duo homines ambulantes per viam, videntesque ciconias, dixerunt inter se: Quot sunt? Qui conferentes numerum dixerunt: Si essent alia tantæ; et ter [*Bed.*, et etiam] tantæ, et medietas tertii, adjectis duobus, c essent. Dicat, qui potest, quantæ fuerunt, quæ imprimis ab illis visæ sunt?

Solutio de ciconiis.

xxviii et xviii, et tertio sic; fiunt LXXXIII. Et medietas tertii fiunt LXXXIII. Sunt in totum xcvi. Adjectis duobus, c apparent.

IV.

C PROPOSITIO DE HOMINE ET EQUIS.

Quidam homo vidit equos pascentes in campo, D optavit dicens: Utinam essetis mei, et essetis alii tantum, et medietas medietatis; certe gloriarer super equos c. Discernat, qui vult, quot equos imprimis vidit ille homo pascentes?

Solutio de equis.

xl equi erant, qui pascebant. Alii tantum fiunt LXXX. Medietas medietatis hujus, id est, xx, si addatur, fiunt c.

V.

D PROPOSITIO DE EMPTORE DENARIORUM.

Dixit quidam emptor [*Bed.*, mercator]: Volo de

^a Apud Bedam: *De homine alios homines in via sibi obviantibus.*

^b Apud Bedam additur: *Visis ciconiis.*

centum denariis c porcos emere; sic tamen, ut verres x denariis ematur; scrofa autem v denariis; duo vero porcelli denario uno. Dicat, qui intelligit, quot verres, quot scrofae, quotve porcelli esse debeant, ut in neutris numerus nec superabundet, nec minuatur?

Solutio de emptore.

Fac viii scrofas et unum verrem in quinquaginta quinque denariis; et LXXX porcellos in xl. Ecce porci xc. In residuis v denariis, fac porcellos x, et habebis centenarium numerum in utrisque.

VI.

PROPOSITIO DE DUOBUS NEGOTIATORIBUS C SOLIDOS HABENTIBUS.

Fuerunt duo negotiatores, habentes c solidos communes, quibus emerent porcos. Emerunt autem in solidis duobus porcos v, volentes eos saginare, atque iterum venundare, et in solidis lucrum facere. Cumque vidissent tempus non esse ad saginandos porcos, et ipsi eos non valuisent tempore hiemali pascere, tentavere venundando, si potuissent, lucrum facere, sed non potuerunt; quia non valebant eos amplius venundare, nisi ut empti fuerant, id est, ut de v porcis duos solidos acciperent. Cum hoc conspexissent, dixerunt ad invicem: Dividamus eos. Dividentes autem et vendentes, sicut emerant, fecerunt lucrum. Dicat, qui valet, imprimis quot porci fuerunt; et dividat ac vendat et lucrum faciat, quod facere de simul venditis non valuit.

Solutio de porcis.

Imprimis ccl porci erant, qui c solidis sunt comparati, sicut supra dictum est, in duobus solidis v porcos: quia sive quinquagies quinos, sive quinquies l dixeris, ccl numerabis. Quibus divisus unus tulit cxxv, alter similiter. Unus vendidit deteriores tres semper in solido; alter meliores duos in solido. Sic evenit, ut is qui deteriores vendidit, de cxx porcis xl solidos est consecutus. Qui vero meliores, lx solidos est consecutus; quia de inferioribus xxx semper in x solidis; de melioribus viginti autem in x solidis sunt venundati: et remanserunt utrisque v porci, ex quibus ad lucrum liii solidos et duos denarios facere potuerunt.

VII.

PROPOSITIO DE DISCO PENSANTE LIBRAS XXX.

Est discus qui pensat libras xxx sive solidos dc, habens in se aurum, argentum, aurichalcum, et stannum. Quantum habet auri, ter tantum habet argenti. Quantum argenti, ter tantum aurichalci. Quantum aurichalci, ter tantum stanni. Dicat, qui potest, quantum in unaquaque specie [*Bed.*, unaquæque species] pensat?

Solutio.

Aurum pensat uncias novem: argentum ter uncias viii, id est, libras duas et tres uncias. Aurichalcum pensat ter libras duas et [ter] iii uncias, id est,

^c Apud Bedam additur: *In campo pascentibus.*

^d Apud Bedam: *De emptore in denariis centum.*

libras vi et viii uncias. Stannum pensat ter libras A vi, et ter uncias viii, hoc est, libras xx, et iii uncias. viii unciae, et ii libræ cum iii unciis : et vi libræ cum viii unciis : et xx libræ cum iii unciis adunatæ, xxx libras efficiunt.

Item aliter ad solidum. Aurum pensat solidos argenteos xv. Argentum ter xv, id est, xlv. Aurichalcum ter xlv, id est, cxlv. Stannum ter cxxxv, hoc est, ccccv. Junge ccccv, et cxxxv : et xlv : et xv ; et invenies dc, qui sunt libræ xxx.

442 VIII.

PROPOSITIO DE CUPA.

Est cupa una, quæ c metretis impletur capientibus singulis modia tria ; habens fistulas iii. Ex numero modiorum tertia pars et vi per unam fistulam currit : per alteram tertia pars sola : per tertiam sexta tantum. Dicat nunc, qui vult, quot sextarii per unamquamque fistulam cucurrissent.

Solutio.

Per primam fistulam iii dc sextarii cucurrerunt. Per secundum ii cccc. Per tertiam i cc.

IX.

PROPOSITIO DE SAGO.

Habeo sagum habentem in longitudine cubitos c, et in latitudine lxxx. Volo exinde per portiones sagulos facere, ita ut unaquæque portio habeat in longitudine cubitos v, et in latitudine cubitos iii. Dic, rogo, sapiens, quot saguli exinde fieri possint ?

Solutio.

De quadringentis octogesima pars v sunt ; et centesima iii. Sive ergo octuagies v, sive centies iii duxeris, semper cccc invenies. Tot sagi erunt.

X.

PROPOSITIO DE LINTEO.

Habeo linteamen unum longum cubitorum lx, latum cubitorum xl. Volo ex eo portiones facere, ita ut unaquæque portio habeat in longitudine cubitos senos, et in latitudine quaternos, ut sufficiat ad tunicam consuendam. Dicat, qui vult, quot tunicæ exinde fieri possint ?

Solutio.

Decima pars sexagenarii vi sunt. Decima vero quadragenarii iii sunt. Sive ergo decimam sexagenarii, sive decimam quadragenarii decies miseris, centum portiones vi cubitorum longas ; et iii cubitorum latas invenies.

XI.

A PROPOSITIO DE DUOBUS HOMINIBUS SORORES ACCIPIENTIBUS.

Si duo homines ad invicem, alter alterius sororem in conjugium sumpserit ; dic, rogo, qua propinquitate filii eorum sibi pertineant ?

Solutio ejusdem b.

Verbi gratia : si ego accipiam sororem socii mei, et ille meam, et ex nobis procreentur filii ; ego de-

a Bed., De duobus hominibus, alter alterius sororem accipientibus.

b Hæc solutio omissa apud Bedam.

Reliquos numeros, in quibus cod. ms. multipli-

aque sum patruus filii sororis meæ ; et illa amita filii mei. Et ea propinquitate sibi invicem pertinent.

XII.

PROPOSITIO DE QUODAM PATREFAMILIAS ET TRIBUS FILIIS EJUS.

Quidam paterfamilias moriens dimisit hæreditatem tribus filiis suis, xxx ampullas vitreas, quarum decem fuerunt plenæ oleo. Aliæ decem dimidiæ. Tertiæ decem vacuæ. Dividat, qui potest, oleum et ampullas, ut unicuique eorum de tribus filiis æqualiter obveniat tam de vitro, quam de oleo.

Solutio.

Tres igitur sunt filii, et xxx ampullæ. Ampullarum autem quædam x sunt plenæ, et x mediæ, et x vacuæ. Duc ter decies ; fiunt xxx. Unicuique filio veniunt x ampullæ in portionem. Divide autem per tertiam partem, hoc est, da primo filio x semis ampullas, ac deinde da secundo v plenas et v vacuas. Similiter dabis tertio, et erit trium æqua germanorum divisio tam in oleo, quam in vitro.

XIII.

PROPOSITIO DE REGE.

Quidam rex jussit famulo suo colligere de xxx villis exercitum, eo modo ut ex unaquaque villa tot homines sumeret quotquot illuc adduxisset. Ipse tamen ad villam primam solus venit ; ad secundam cum altero ; jam ad tertiam tres venerunt. Dicat, qui potest, quot homines fuissent collecti de xxx villis.

Solutio.

In prima igitur mansione duo fuerunt ; in secunda iii, in tertia viii, in quarta xvi, in quinta xxxii, in sexta lxiiii, in septima cxxviii, in octava cclvi, in nona dxii, in decima i xxiiii, in undecima ii xlvi, in duodecima iii xcvi, in quarta decima xvi cclxxxiiii. In quinta decima xxxii dcclxviii, etc. c.

XIV.

PROPOSITIO DE BOVE.

Bos qui tota die arat, quot vestigia faciat in ultima riga d ?

Solutio.

Nullum omnino vestigium facit bos in ultima riga, eo quod ipse præcedit aratrum, et hunc aratrum sequitur. Quotquot enim hic præcedendo in exculta terra vestigia figit, tot ille subsequens excolendo resolvit. Propterea illius nullum reperitur vestigium in ultima riga.

XV.

PROPOSITIO DE HOMINE.

Quæro a te ut dicas mihi quot rigas factas habeat homo in agro suo, quando de utroque capite campi tres versuras factas habuerit ?

Solutio.

Ex uno capite campi iii. Ex altero iii, quæ faciunt rigas versuras vi [Bed., vii].

citer fallit, omittendos censui, a quovis facile, si placet, duplicando semper ultimum supplendos.

d Riga idem ac sulcus.

XVI.

PROPOSITIO DE DUOBUS HOMINIBUS BOVES DUCENTIBUS.

duo homines ducebant boves per viam, e quibus unus alteri dixit : Da mihi boves duos; et habeo tot boves quot et tu habes. At ille ait : Da mihi et tu duos boves, et habeo duplum quam tu habes. Dicat, qui vult, quot boves fuerunt, quot unusquisque habuit.

Solutio.

Prior, qui dari sibi duos rogavit, boves habebat III. At vero, qui rogabatur, habebat VIII. Dedit quippe rogatus postulanti duos, et habuerunt uterque sex. Qui enim prius acceperat, reddidit duos danti priori, qui habebat sex, et habuit VIII, quod est duplum a quatuor, et illi remanserunt III, quod est simplicum ab VIII.

443 XVII.

PROPOSITIO DE TRIBUS FRATRIBUS SINGULAS HABENTIBUS SORORES.

Tres fratres erant qui singulas sorores habebant, et fluvium transire debebant (erat enim unicuique illorum concupiscentia in sorore proximi sui), qui venientes ad fluvium non invenerunt nisi parvam naviculam, in qua non potuerunt amplius nisi duo ex illis transire. Dicat, qui potest, qualiter fluvium transierunt, ne una quidem earum ex ipsis maculata sit?

Solutio.

Primo omnium ego et soror mea introissemus in navem et transfretassemus ultra; transfretatoque fluvio dimissem sororem meam de nave, et reduxissem navem ad ripam. Tunc vero introissent sorores duorum virorum, illorum videlicet, qui ad littus remanserant. Illis igitur feminis navi egressis, soror inea [quæ prima transierat], intraret, navemque reduceret ad nos. Illa egrediente foras, duo in navem fratres intrassent, ultraque venissent. Tunc unus ex illis una cum sorore sua navem ingressi ad nos transfretassent. Ego autem et ille, qui navigaverat, sorore mea remanente foras, ultra venissemus. Nosque ad littora vectos, una ex illis duabus quælibet mulieribus, ultra navem reduceret, sororeque mea secum recepta pariter ad nos ultra venissent. Et ille, cujus soror ultra remanserat, navem ingressus eam secum reduceret. Et fieret expleta transvectio nullo maculante contagio ^a.

XVIII.

PROPOSITIO DE HOMINE ET CAPRA ET LUPO.

Homo quidam debebat ultra fluvium transferre lupum, capram, et fasciculum cauli. Et non potuit aliam navem invenire, nisi quæ duos tantum ex ipsis ferre valebat. Præceptum itaque ei fuerat ut omnia hæc ultra illæsa omnino transferret. Dicat, qui potest, quomodo eis illæsis transire potuit?

Solutio.

Simili namque tenore ducerem prius capram et dimitterem foris lupum et caulum. Tum deinde veni-

^a Apud Bedam : Tali igitur sicque sollicitante studio facta est navigatio, nullo fuscante inquinacionis

A rem, lupumque transferrem : lupoque foris misso capram navi receptam ultra reducerem; capramque foris missam caulum transveherem ultra; atque iterum remigassem, capramque assumptam ultra duxissem. Sicque faciendo facta erit remigatio salubris, absque voragine lacerationis

XIX.

PROPOSITIO DE VIRO ET MULIERE PONDERANTIBUS [PLAUSTRI PONDUS ONUSTI].

De viro et muliere, quorum uterque pondus habebat plaustri onusti, duos habentes infantes inter utrosque plaustri pondere pensantes fluvium transire debuerunt. Navem invenerunt quæ non poterat ferre plus nisi unum pondus plaustri. Transfretari faciat, qui se putat posse, ne navis mergatur.

Solutio.

Eodem quoque ordine, ut superius. Prius intrassent duo infantes et transissent : unusque ex illis reduceret navem. Tunc mater navem ingressa transisset. Deinde filius ejus reduceret navem. Qua transvecta frater illius navim ingressus ambo ultra transissent, rursusque unus ex illis ad patrem reduceret navem. Qua reducta, filio foris stante, pater transiret : rursusque filius, qui ante transierat, ingressus navim eamque ad fratrem reduceret : jamque reductam ingrediantur ambo et transeant. Tali subremigante ingenio erit expleta navigatio forsitan sine naufragio.

XX.

PROPOSITIO DE HIRTITIIS [Bed., HIBICIIS].

De hirtitiis masculo et femina habentibus duos natos libram ponderantibus, flumen transire volentibus.

Solutio.

Similiter, ut superius, transissent prius duo infantes, et unus ex illis navem reduceret; in quam pater ingressus ultra transisset; et ille infans, qui prius cum fratre transierat, navim ad ripam reduceret, in quam frater illius rursus ingressus ambo ultra venissent; unusque propterea ex illis foras egressus; et alter ad matrem reduceret navim : in quam mater ingressa ultra venisset : qua egrediente foras, filius ejus, qui ante cum patre transierat, navim rursus ingressus eam ad fratrem ultra reduceret; in quam ambo ingressi ultra venissent, et fieret expleta transvectio nullo formidante naufragio.

XXI.

PROPOSITIO DE CAMPO ET OVIBUS IN EO LOCANDIS.

Est campus qui habet in longitudine pedes cc, et in latitudine pedes c. Volo ibidem mittere oves; sic tamen ut unaquæque ovis habeat in longo pedes v, et in lato pedes iv. Dicat, rogo, qui valet, quot oves ibidem locari possint?

Solutio.

Ipse campus habet in longitudine pedes cc. Et in latitudine pedes c. Duc bis quinquenos ^b de cc, sunt xl. At deinde c divide per III. Quarta pars centenarii

contagio.

^b Nempe dividendo per v.

xxv. Sive ergo xl vicies quinquies; sive xxv quadrages ducti, millenarium implent numerum. Tot ergo ibidem oves collocari possunt.

XXII.

PROPOSITIO DE CAMPO FASTIGIOSO.

Est campus fastigiōsus, qui habet in uno latere perticas c, et in altero latere perticas c, et in fronte perticas l, et in medio perticas lx, et in altera fronte perticas l. Dicat, qui potest, quot aripennas a claudere debet?

Solutio.

Longitudo hujus campi c perticis, et utriusque frontis latitudo l, medietas vero lx includitur. Junge utriusque frontis numerum cum medietate, et sunt clx. Ex ipsis assume tertiam partem, id est, liii, et multiplica centies, sunt v ccc. Divide in xii æquas partes, et inveniuntur cccxli [Bed., cccxli]. Item eosdem divide in xii partes, et reperiuntur xxxvii. Tot sunt in hoc campo aripenni.

444 XXIII.

PROPOSITIO DE CAMPO QUADRANGULO.

Est campus quadrangulus qui habet in uno latere perticas xxx, et in alio perticas xxxii, et in fronte perticas xxxiiii, et in altera perticas xxxii. Dicat, qui potest, quot aripenni in eo concludi debent?

Solutio.

Duæ ejusdem campi longitudines faciunt lxii. Due dimidiam lxii, sunt xxxi. Ac duæ ejusdem campi latitudines junctæ sunt lxvi. Duc vero mediam de lxvi, sunt xxxiii. Duc vero terties [Bed., trecies] semel, sunt i xx. Divide per duodecimam partem bis sicut superius, hoc est, de mille viginti, duc per xii, sunt lxxxv, rursusque lxxxv divide per xii, sunt vii. Sunt ergo in hoc aripenni numero septem.

XXIV.

PROPOSITIO DE CAMPO TRIANGULO.

Est campus triangulus qui habet in uno latere perticas xxx, et in alio perticas xxx, et in fronte perticas xviii. Dicat, qui potest, quot aripennos concludere debet?

Solutio.

Junge duas longitudines istius campi, et sunt lx. Duc mediam de lx, sunt xxx, et quia in fronte perticas xviii habet, duc mediam de xviii, sunt viii. Duc vero novies triginta, sunt cclxx. Fac exinde bis xii, id est, divide cclxx, per duodecimam, sunt xxii et semis; atque iterum xxii et semis per duodecimam divide partem.....^b fit aripennis unus et perticæ x, et dimidia.

XXV.

PROPOSITIO DE CAMPO ROTUNDO.

Est campus rotundus, qui habet in gyro perticas cccc. Dic quot aripennos capere debet?

Solutio.

Quarta quidem pars hujus campi, qui cccc inclu-

^a Bed., Aripennos. Vide du Cange, voce *Arapennis*, etc.

^b Apud Bedam hic defectus ita suppletur: *Et sunt 2, et remanent 3, quæ est 3 pars 12. Sunt ergo aripenni in hoc numero 2 et 3 pars de aripenno.*

ditur perticis est c, hos si per semetipsos multiplicaveris, id est, si centies duxeris, x millia sunt, hos in xii partes dividere debes; etenim de x millibus duodecima est dcccxxxiii, quam cum item in xii partitus fueris, invenes lxviii. Tot enim aripennis hujusmodi campus includitur.

XXVI.

PROPOSITIO DE CURSU CANIS. BC. FVGB. LFP:RES^c.

Est campus qui habet in longitudine pedes cl. In uno capite stabat canis, et in alio stabat lepus. Promovit namque canis ille post illum, scilicet leporem currere. Ast ubi ille canis faciebat in uno saltu pedes viii, lepus trans mittebat vii. Dicat, qui velit, quot pedes quotque saltus canis persequendo, et lepus fugiendo, quoadusque comprehensus est, fecerunt [Bed., confecerunt!]

Solutio.

Longitudo hujus videlicet campi habet pedes cl. Duc mediam de cl, sunt lxxv. Canis vero faciebat in uno saltu pedes viii, quippe lxxv novies ducti sunt dclxxv, tot pedes leporem consequendo canis cucurrit, quoadusque eum comprehendit dente tenaci. At vero, quia lepus faciebat pedes vii, in uno saltu, duc ipsos lxxv septies. Tot vero pedes lepus fugiendo peregit, donec consecutus est.

XXVII.

PROPOSITIO DE CIVITATE QUADRANGULA.

Est civitas quadrangula quæ habet in uno latere pedes mille centum; et in alio latere pedes mille; et in fronte pedes dc, et in altera pedes dc. Volo ibidem tecta domorum ponere, sic, ut habeat unaquæque casa in longitudine pedes xl, et in latitudine pedes xxx. Dicat, qui velit, quot casas capere debet?

Solutio.

Si fuerint duæ hujus civitatis longitudines junctæ, faciunt i c. Similiter duæ, si fuerint latitudines junctæ, faciunt i cc. Ergo duc mediam de i cc, faciunt dc, rursusque duc mediam de i c, sunt i l. Et quia unaquæque domus habet in longitudine pedes xl, et in lato xxx: deduc quadragesimam partem de mille l, sunt xxvi. Atque iterum assume tricesimam de dc, sunt xx. Vicies ergo xxvi ducti, sunt dxi. Tot domus capiendæ sunt.

XXVIII.

PROPOSITIO DE CIVITATE TRIANGULA.

Est civitas triangula quæ in uno habet latere pedes c, et in alio latere pedes c, et in fronte pedes xc, volo enim ibidem ædificia domorum construere, sic tamen, ut unaquæque domus habeat in longitudine pedes xx, et in latitudine pedes x. Dicat, qui potest, quot domus capi debent?

Solutio.

Duo igitur hujus civitatis latera juncta sunt cc,

^c Legendum: *De cursu canis ac fuga leporis. Substituendo consonantibus quibusdam vocales immediate antecedentes. Quod frequentius occurrit in codd. mss.*

atque duc medlam de cc, flunt c. Sed quia in fronte A habet pedes xc, duc mediam de xc, flunt xlv. Et quia longitudo uniuscujusque domus habet pedes xx, et latitudo ipsarum pedes x, duc xx partem in c, flunt v. Et pars decima quadragenarii iv sunt. Duc itaque quinquies iiii, flunt xx. Tot domos hujusmodi captura est civitas.

XXVIII.

PROPOSITIO DE CIVITATE ROTUNDA.

Est civitas rotunda quæ habet in circuitu pedum viii millia. Dicat, qui potest, quot domos capere debet, ita ut unaquæque habeat in longitudine pedes xxx, et in latitudine pedes xx?

Solutio.

In hujus civitatis ambitu viii millia pedum numerantur, qui sesquialtera proportionem dividuntur in B iiii dccc, et in iiii cc. In illis autem longitudo domorum; in istis latitudo versatur. Subtrahe itaque de utraque summa medietatem, et remanet de majori ii cccc : de minore vero i dc. Hos igitur i dc divide in vicenos et invenies octoagies viginti, rursumque major summa, id est, ii cccc, in xxx partiti, octoagies triginta dinumerantur. 445 Duc octoagies lxxx, et flunt vi millia cccc. Tot in hujusmodi civitate domus, secundum propositionem supra scriptam, construi possunt.

XXX.

PROPOSITIO DE BASILICA.

Est basilica quæ habet in longitudine pedes ccxl, et in lato pedes cxx. Laterculi vero stratæ ejusdem unus laterculus habet in longitudine uncias xxiii, C hoc est, pedem unum et xi uncias. Et in latitudine uncias xii, hoc est, pedem i. Dicat, qui velit, quot laterculi eandem debent implere?

Solutio.

cxl pedes longitudinis implent cxxvi laterculi; et cxx pedes latitudinis cxx laterculi; quia unusquisque laterculus in latitudine pedis mensuram habet. Multiplica itaque centum vicies cxxvi, in xv cxx summa conerescit. Tot igitur in hujusmodi basilica laterculi pavimentum contegere possunt.

XXXI.

PROPOSITIO DE CANAVA ^a.

Est canava quæ habet in longitudine pedes c, et in latitudine pedes lxiiii. Dicat, qui potest, quot cupas capere debet? ita tamen, ut unaquæque cupa habeat in longitudine pedes vii, et in lato, hoc est in medio pedes iiii, et pervius ^b unus habeat pedes iiii.

Solutio.

In centum autem quaterdecies vii numerantur, in lxiiii vero sedecies quaterni continentur, ex quibus iiii ad pervium reputantur, quod in longitudinem ipsius canavæ ducitur. Quia ergo in lx quaterdecies septeni; duc quindecies xiiii, flunt ccx. Tot cupæ juxta suprascriptam magnitudinem in hujusmodi canava contineri possunt.

^a Bed., *cavana, cella vinaria.*

XXXII.

PROPOSITIO DE QUODAM PATREFAMILIAS.

Quidam paterfamilias habuit familias xx. Et jussit eis dare de annona modios xx. Sic jussit, ut viri acciperent modios ternos, et mulieres binos, et infantes singula semodia. Dicat, qui potest, quot viri, aut quot mulieres, vel quot infantes esse debent?

Solutio.

Duc semel ternos, flunt iiii, hoc est, unus vir iiii modios accepit. Similiter et quinquies bini, flunt x, hoc est, quinque mulieres acceperunt modia x. Duc vero septies binos, flunt xiiii, hoc est xiiii infantes acceperunt modios vii. Junge ergo i et v et xiiii, flunt xx. Hæ sunt familiæ xx. Ac deinde junge iiii et vii et x, flunt xx, hæc sunt modia xx. Sunt ergo simul familiæ xx, et modia xx.

XXXIII.

PROPOSITIO DE ALIO PATREFAMILIAS EROGANTE SUÆ FAMILIÆ ANNONAM.

Quidam paterfamilias habuit familias xxx, quibus jussit dari de annona modios xxx. Sic vero jussit, ut viri acciperent modios ternos, et mulieres binos, et infantes singula semodia. Solvat, qui potest, quot viri, aut quot mulieres, quotve infantes fuerunt?

Solutio.

Si duxeris ternos ter, flunt viiii. Et si duxeris quinquies binos, flunt x, ac deinde duc vicies bis semis, flunt xi, hoc est, viri iiii acceperunt modia viiii, et quinque mulieres acceperunt x, et xxii infantes acceperunt xi modia. Simul juncti iiii et v, et xxii faciunt familias xxx. Rursusque viiii et xi, et x, simul juncti faciunt modia xxx. Quod sunt simul familiæ xxx, et modii xxx.

XXXIV.

PROPOSITIO ALTERA DE PATREFAMILIAS PARTIENTE FAMILIÆ SUÆ ANNONAM.

Quidam paterfamilias habuit familias c, quibus præcepit dare de annona modios c, eo vero tenore, ut viri acciperent modios ternos, mulieres binos, et infantes singula semodia. Dicat ergo, qui valet, quot viri, quot mulieres, aut quot infantes fuerunt?

Solutio.

Undecim terni flunt xxxiii. Et xv bis ducti flunt xxx, id est, xi viri acceperunt xxxiii modios; et xv mulieres acceperunt xxx et lxxiiii infantes acceperunt xxxvii, qui simul juncti, id est, xi et xv, et lxxiiii flunt c, quæ sunt familiæ c. Similiter junge xxxiii, et xxx et xxxvii faciunt c, qui sunt modii c. His ergo simul junctis habes familias c et modios c.

XXXV.

PROPOSITIO DE OBITU CUJUSDAM PATRISFAMILIAS.

Quidam paterfamilias moriens reliquit infantes, et in facultate sua, solidorum dcccclx [Bed., dcccclx], et uxorem prægnantem. Qui jussit ut si ei masculus nasceretur, acciperet de omni massa dodrans, hoc est, uncias viiii. Et mater ipsius acciperet quadrans, hoc est, uncias iii. Si autem filia nata esset, acci-

^b Via, spatium inter cupas seu vasa vinaria.

peret septunx, hoc est, vii [Bed., v] uncias, et mater ipsius acciperet quincunx, hoc est, v uncias. Contigit autem ut geminos parturiret, id est, puerum et puellam. Solvat, qui potest, quantum accepit mater, et quantum filius, quantumve filia?

Solutio.

Junge ergo viii et iii, fiunt xii, xii namque unciae libram faciunt. Rursusque junge similiter vii et v, fiunt iterum xii. Ideoque bis xii faciunt xxiiii, xxiiii autem faciunt duas libras, id est, solidos xl^a. Deinde ergo [duc] per vicesimam quartam partem dcccclx solidos, et vicesima quarta pars eorum fiunt xl. Deinde duc, quia facit dodrans sive dodrans, xl in nonam partem, ideo novies xl accepit filius, hoc est, xviii libras, quæ faciunt solidos ccllx. Et quia mater tertiam partem contra filium accepit, et quintam contra filiam, iii et v, fiunt viii. Itaque duc, quia legitur, quod faciat bis seu bisse xl in parte octava; octies ergo xl accepit mater, hoc est, libras xvi, quæ faciunt solidos cccxx. Deinde duc, quia legitur, quod faciat septunx, xl in vii partibus: postea duc septies xl, fiunt xliii libræ, quæ faciunt solidos cclxxx, hoc filia accepit. Junge ergo ccllx et cccxx et cclxxx, fiunt dcccclx solidi et xlviii libræ.

446 XXXVI.

PROPOSITIO DE SALUTATIONE CUJUSDAM SENIS AD PUERUM.

Quidam senior salutavit puerum, cui et dixit: Vivas, fili, vivas, inquit, quantum vixisti, et aliud tantum, et ter tantum. Addatque tibi Deus unum de annis meis, et impleas annos centum. Solvat, qui potest, quot annorum tunc tempore puer erat?

Solutio.

In eo vero, quod dixit, vivas, quantum vixisti, vixerat ante annos viii et menses tres: et aliud tantum fiunt anni xvi et menses vi, et alterum tantum fiunt anni xxxiii, qui ter multiplicati fiunt anni xcvi, unum ipsis additum fiunt c.

XXXVII.

PROPOSITIO DE QUODAM HOMINE VOLENTE ÆDIFICARE DOMUM.

Homo quidam, volens ædificare domum, locavit artifices vi, ex quibus v magistri et unus discipulus erat, et convenit inter eum, qui ædificare volebat, et artifices, ut per singulos dies xxv denarii eis in mercede darentur, sic tamen, ut discipulus medietatem de eo, quod unus ex magistris accipiebat, acciperet. Dicat, qui potest, quantum unusquisque de illis per unamquamque diem accepit?

Solutio.

Tolle primum xii denarios et divide eos in vi partes. Sic unicuique de magistris, qui quinque sunt, iii denarios; nam quinquies quatuor xx sunt. Duos, qui remanserunt, quæ est medietas de uno, tolle et da discipulo; et sunt adhuc iii denarii residui; quos sic distribues. Fac de unoquoque denario

^a Hucusque solutiones in Bedæ Operibus; quamvis propositiones ibi absque solutionibus continerentur. Quæ sequuntur ex cod. ms.

A partes xi, ter undecim fiunt xxxiii, tolle illas triginta partes, divide eas inter magistros v. Quinquies seni fiunt xxx. Accidunt ergo unicuique magistro partes vi. Tolle tres partes, quæ super xxx remanserunt, quod est medietas senarii, et da discipulo.

XXXVIII.

PROPOSITIO DE QUODAM EMPTORE IN ANIMALIBUS CENTUM.

Voluit quidam homo emere animalia promiscua c de solidis c, ita ut equus tribus solidis emeretur; bos vero in solido i, et xxiiii oves in sol. i. Dicat, qui valet, quot caballi, vel quot boves, quotve fuerunt oves?

Solutio.

Duc ter vices tria [I. e., ter xxiiii] i, fiunt lxxviii. Et duc bis vices quatuor [I. e., bis xxiiii], fiunt xlvi. Sunt ergo caballi xxiiii, et solidi lxxviii. Et oves xlvi, et solidi ii. Et boves xxviii, in solidis xxviii. Junge ergo xxiiii et xlvi et xxviii, fiunt animalia c. Ac deinde junge lxxviii et ii et xxviii, fiunt solidi c. Sunt ergo simul juncta animalia c, et solidi c.

XXXVIII.

PROPOSITIO DE QUODAM EMPTORE IN ORIENTE.

Quidam homo voluit de c solidis animalia promiscua emere c in oriente; qui jussit famulo suo, ut camelum v solidis acciperet; asinum solido i. xx oves in solido compararet. Dicat, qui vult, quot cameli, vel asini, sive oves in negotio c solidorum fuerunt?

Solutio.

Si duxeris x novies, [et] v fiunt xcvi, hoc est, cameli xviii sunt empti in solidis xcvi. Adde cum ipsis unum, hoc est, in solido i asinum i, fiunt xcvi. Ac deinde duc vices quater, fiunt lxxx. Hoc est, in quatuor solidis oves lxxx. Junge ergo xviii et i et lxxx, fiunt c. Hæc sunt animalia. Ac deinde junge xcvi, et i et iii, fiunt solidi c. Simul ergo juncti faciunt pecora c, et solidos c.

XL.

PROPOSITIO DE HOMINE ET OVIBUS IN MONTE PASCENTIBUS.

Quidam homo vidit de monte oves pascentes, et dixit, utinam haberem tantum, et aliud tantum et medietatem de medietate, et de hac medietate aliam medietatem, atque ego centesima una cum ipsis ingrederer meam domum. Solvat, qui potest, quot oves vidit ibidem pascentes?

Solutio.

In hoc ergo, quod dixit; haberem tantum; xxiii oves primum ab illo visæ sunt. Et aliud tantum fiunt lxxii, atque medietas de hac videlicet medietate, hoc est, de xxxvi, fiunt x et viii. Rursusque de hac secunda scilicet medietate assumpta medietas, id est, de xviii fiunt viii. Junge ergo xxxvi et xxxvi, fiunt lxxii. Adde cum ipsis xviii, fiunt xc. Adde vero viii cum xc, fiunt xcvi. Ipse vero homo cum ipsis additus erit centesimus.

XLI.

PROPOSITIO DE SODE * ET SCROFA.

Quidam paterfamilias stabilivit curtem novam [quadrangulam], in qua posuit scrofam, quæ peperit porcellos VII in media sode, qui una cum matre, quæ octava est [F. add., octo sunt], pepererunt igitur unusquisque in omni angulo VII. Et ipsa iterum in media sode cum omnibus generatis peperit VII. Dicat, qui vult, una cum matribus quot porci fuerunt?

Solutio.

In prima igitur parturitione, quæ fuit facta in media sode, fuerunt porcelli VII, et mater eorum octava. Octies igitur octo ducti fiunt LXVIII. Tot porcelli una cum matribus fuerunt in I angulo. Ac deinde sexagies quater octo ducti fiunt DXXII. Tot cum matribus suis porcelli in angulo II. Rursusque DXXII octies ducti fiunt I VII XCVI. Tot in tertio angulo cum matribus suis fuerunt. Qui si octies multiplicentur, fiunt XXXII DCCLXXXVIII, tot cum matribus in quarto fuerunt angulo. Multiplica quoque octies XXXII DCCLXXXVIII, fiunt CC LXII et CCCIII. Tot enim creverunt, cum in media sode novissime partum fecerunt.

XLII.

PROPOSITIO DE SCALA HABENTE GRADUS CENTUM.

Est scala una habens gradus C. In primo gradu sedebat columba una : in secundo duæ ; in tertio tres ; in quarto IIII ; in quinto V. Sic in omni gradu usque ad centesimum. Dicat, qui potest, quot columbæ in totum fuerunt ?

Solutio.

Numerabitur autem sic : a primo gradu in quo una sedet, tolle illam, et iunge ad illas XCVIII, quæ 447 nonagesimo [nono] gradu consistunt, et erunt C. Sic secundum ad nonagesimum octavum et invenies similiter C. Sic per singulos gradus, unum de superioribus gradibus, et alium de inferioribus, hoc ordine coijunge, et reperies semper in binis gradibus C. Quinquagesimus autem gradus solus et absolutus est, non habens parem ; similiter et centesimus solus remanebit. Junge ergo omnes et invenies columbas VI.

XLIII.

PROPOSITIO DE PORCIS.

Homo quidam habuit CCC porcos, et iussit, ut tot porci numero impari in III dies occidi deberent. Similis est et de XXX sententia. Dicat, qui potest, quot porci impares sive de CCC sive de XXX, inter tres dies [ter] occidendi sunt? Hæc ratio indissolubilis ad increpandum composita est.

Solutio.

Ecce fabula! quæ a nemine solvi potest, ut CCC porci, sive triginta in tribus diebus impari numero occidantur. Hæc fabula est tantum ad pueros increpandos.

XLIII.

PROPOSITIO DE SALUTATIONE PUERI AD PATREM.

Quidam puer salutavit patrem ; Ave, inquit, pater ! Cui pater : Valeas, fili ! vivas, quantum vixisti, quos

* Id est, Sudo seu porcorum stabulo. Gloss. du Cange, voce *Sudis*.

A annos geminatos triplicatos [Bed., triplicabis] ; et sume unum de annis meis ; et habebis annos C. Dicat, qui potest, quot annorum tunc tempore puer erat ?

Solutio.

Erat enim puer annorum XVI, et mensium VI, qui geminati cum mensibus fiunt anni XXXIII, qui triplicati fiunt XCVIII. Addito uno patris anno C apparent.

XLV.

PROPOSITIO.

Columba sedens in arbore vidit alias volantes : dixit eis : Utinam fuissetis aliæ tantum et ternæ tantum, tunc una mecum fuissetis C. Dicat, qui potest, quot columbæ erant in primis volantes ?

Solutio.

B Triginta III erant columbæ, quas prius conspexit volantes. Item aliæ tantæ fiunt LXVI. Et tertiarum tantum, fiunt XCVIII. Adde sedentem, et erunt C.

XLVI.

PROPOSITIO DE SACCULO AB HOMINE INVENTO.

Quidam homo ambulans per viam invenit sacculum cum talentis duobus. Hoc quoque alii videntes dixerunt ei : Frater, da nobis portionem inventionis tantum [Bed., tuæ]. Qui renuens noluit eis dare. Ipsi vero irruentes diriperunt sacculum, et tulit sibi quisque solidos quinquaginta. Et ipse postquam vidit se resistere non posse, misit manum et rapuit solidos quinquaginta. Dicat qui vult, quot homines fuerunt ?

Solutio.

C Apud quosdam talentum LXXII [F. I. LXXV] vel pondo vel habet libras. Libra vero habet solidos aureos LXXII. Sexagies quinquies LXXII ducti fiunt V CCC, qui numerus duplicatus fiunt decies [Suppl., mille] DCCC. In X millibus et octingentis sunt quinquagenarii CCXVI. Tot homines idcirco fuerunt.

XLVII.

PROPOSITIO DE EPISCOPO QUI JUSSIT XII PANES DIVIDI.

Quidam episcopus iussit XII panes dividi in clero. Præcepit enim sic ut singuli presbyteri binos acciperent panes ; diaconus dimidium, lector quartam partem : ita tamen fiat, ut clericorum et panum unus sit numerus. Dicat, qui vult, quot presbyteri, vel quot diacones, aut quot lectores esse debent ?

Solutio.

D Quinquies bini fiunt X, id est, V presbyteri decem panes receperunt : et diaconus unus dimidium panem : et inter lectores VI habuerunt panem et dimidium. Junge V et I et VI in simul, et fiunt XII. Rursusque iunge X et semis et unum et semis, fiunt XII. Et illi sunt XII panes ; qui simul juncti faciunt homines XII et panes XII. Unus est ergo numerus clericorum et panum.

XLVIII.

PROPOSITIO DE HOMINE QUI OBLIIVIT SCHOLARIBUS.

Quidam homo obliivit scholaribus, et dixit eis : Quanti estis in schola ? Unus ex eis respondit dicens : Nolo hoc tibi dicere, tu numeræ nos bis, mul-

triplica ter; tunc divide in quatuor partes. Quarta A et hoc quoque, similiter ut superius, dabis inter duos, et habebunt singuli xxv modia; eritque id faciendi singulorum æqua florum divisio, tam in vino, quam et in vasis.

Solutio.

Terties ter bini [*Id est*, bis xxxiii] fiunt lxvi: tanti erant, qui pridem obviaverunt ambulanti; qui numerus bis ductus cxxxii reddit. Hos multiplica ter, fiunt cccxcvi, horum quarta pars xcvi sunt. Adde puerum respondentem et reperies c.

XLVIII.

PROPOSITIO DE CARPENTARIIS.

Septem carpentarii septenas rotas fecerunt. Dicat, qui potest, quot carræ rexerunt [*Bed.*, quod carra fecerunt]?

Solutio.

Duc septies vii fiunt xlvi, tot rotas fecerunt. xii vero quater ducti xlvi reddunt. Super xl et viii rotas xii carra sunt erecta, et una superfuit rota.

L.

PROPOSITIO DE VINO IN VASCULIS.

Centum metra vini, rogo, ut dicat, qui vult, quot sextarios capiunt? vel ipsa etiam centum metra quot meros habent?

Solutio.

Unum metrum capit sectarios xl et viii. Duc centies xlvi, fiunt quatuor millia dccc. Tot sextarii sunt. Similiter et unum metrum habet meros cclxxxviii, duc centies cclxxxviii fiunt $\frac{xxviii}{dccc}$. Tot sunt meri.

LI.

PROPOSITIO DE VINI IN VASCULIS A QUODAM PATRE DIVISIONE.

Quidam paterfamilias moriens dimisit iii filiis, iii vascula vini: in primo vase erant modia xl, in secundo xxx, in tertio xx, et in quarto x; qui vocans dispensatorem domus suæ ait: Hæc quatuor vascula cum vino intrinsecus manente divide inter quatuor filios meos; sic tamen, ut unicuique eorum una sit portio tam in vino, quam in vasis. Dicat, qui intelligit, quomodo dividendum est, ut omnes æqualiter ex hoc accipere possint?

448 *Solutio.*

In primo siquidem vasculo fuerunt modia xl, in secundo xxx, in tertio xx, in quarto x. Junge igitur xl et xxx et xx et x, fiunt c. Tunc deinde centenarium idcirco numerum per quartam divide partem. Quarta namque pars centenarii xxv reperitur, qui numerus bis ductus quinquagenarium de se reddit numerum. Eveniunt ergo unicuique filio in portione sua xxv modia; et inter duos l. In primo xl, et in quarto sunt modii x, hi juncti faciunt l, hoc dabis inter duos. Similiter junge xxx et xx modia, quæ fuerunt in secundo et tertio vascula, et fiunt l

LII.

PROPOSITIO DE HOMINE PATREFAMILIAS.

Quidam pater familias jussit xc modia frumenti de una domo sua ad alteram deportari; quæ distabat leucas xxx: ea vero ratione ut uno camelo totum illud frumentum deportaretur in tribus subvectionibus, et in unaquaque subvectione xxx modia portarentur: camelus quoque in unaquaque leuca comedit modium unum. Dicat, qui velit, quot modii residui fuissent?

Solutio.

B In prima subvectione portavit camelus modios xxx super leucas x, et comedit in unaquaque leuca modium unum, id est, modios xx comedit et remanserunt x. In secunda subvectione similiter deportavit modios xxx, et ex his comedit xx, et remanserunt x, in tertia vero subvectione fecit similiter; deportavit modios xxx, et ex his comedit xx, et remanserunt decem. Sunt vero de his, qui remanserunt, modia xxx, et de itinere leucæ x. Quos xxx, in quarta subvectione domum detulit, et ex his x in itinere comedit, et remanserunt de tota illa summa modia tantum xx.

LIII.

PROPOSITIO DE HOMINE PATREFAMILIAS MONASTERII XII MONACHORUM.

C Quidam Pater monasterii habuit xii monachos, qui vocans dispensatorem domus suæ dedit illis ova ccciii, jussitque, ut singulis æqualem daret ex eis portionem. Sic tamen jussit, ut inter v presbyteros daret ova lxxxv [et inter quatuor diaconos lxviii, et inter tres lectores li]. Dicat, rogo, qui valet, quot ova unicuique ipsorum in portionem venerunt, ita ut in nullo nec superabundet numerus, nec minuat; sed omnis, ut supra diximus, æqualem in omni accipiat portionem?

Solutio.

Ducentos igitur quatuor per xii partem divide. Horum quippe pars xii in septima decima resolvitur parte; quia sive duodecies xvii, sive decies septies xii miseris, ccciii reperies. Sicut enim octogenarius quintus numerus septimum decimum quinarium [*Leg.*, quinarie] reddit numerum de se, ita et sexagenarius octavus quadrifarie, et quinquagesimus primus trifarie. Junge v et iii et iii, fiunt xii. Isd sunt homines xii. Rursusque junge lxxxv et lxviii et li, fiunt ccciii. Hæc sunt ova ccciii. Veniunt ergo singulorum ex his in partes ova xvii per duodecimam partem. Septimum decimum æqua lance dividit fiunt.....